

NAVOIY DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI

“IJTIMOIY FANLAR” KAFEDRASI

09.00.04.— IJTIMOIIY FALSAFA ixtisosligi bo'yicha tayanch doktarantura

kirish malakaviy imtixon savollari

1. «Ijtimoiy falsafa» fanining maqsad va vazifalari .
2. Jamiyat tushunchasining mohiyati.
3. Ijtimoiy falsafaning asosiy funksiyalari
4. Ijtimoiy falsafiy fikrlarning shakllanishi va taraqqiyoti. Eng qadimiy davrlardan XIX asrlarga qadar.
5. XX asr ijtimoiy falsafasi.
6. Prezident SH.Mirziyoyev asarlarida ijtimoiy-falsafiy muammolar.
7. Ijtimoiy falsafa fanining kategoriya va qonunlar tizimi
8. Qonun tushunchasi uyeiyen mazmun va mohiyati.
9. Ijtimoiy bilish darajalari. Empirik va nazariy bilish.
10. Ijtimoiy ong jamiyat ma'naviy hayotining asosi sifatida.
11. Huquqiy ongning namoyon bo'lish shakllari.
12. Axborotlashgan jamiyat. Fuqarolik jamiyati.
13. Fuqarolik jamiyati qanday jamiyat?
14. Jamiyatning demografik tarkibi.
15. Jamiyat qonunlari tushunchasi mazmuni va mohiyati.
16. Shaxsning jamiyatga ta'siri. SHaxs erkinligi va ma'suliyati.
17. Jamiyat va ijtimoiy munosabatlar to'g'risida antik davr mutafakkirlarining qarashlari.
18. Jamiyat va uning taraqqiyoti xususida diniy yondashuvning o'ziga xos xususiyatlari.
19. Abu Nasr Forobiy va uning ijtimoiy qarashlari.
20. Jamiyat taraqqiyotining asosiy qonuniyatlari.
21. Evolyutsiya tushunchasining mohiyati.
22. Jamiyat hayotining siyosiy sohasi tahlili.
23. O.Kontning jamiyat haqidagi qarashlari .
24. Ijtimoiy evolyutsiya nima.
25. Ijtimoiy falsafa kategoriyalari.
26. Jamiyat taraqqiyotida revolyutsiyalar va ularning o'rni.
27. Jamiyat taraqqiyoti to'g'risida ilmiy nazariyalar.
28. Tofflarning jamiyat haqidagi qarashlari.
29. Jamiyat rivojlanishidagi vorisiylik tushunchasining falsafiy tahlili.
30. Jamiyat rivojlanishining ijtimoiy omillari.
31. Revolyutsiya tushunchasi mohiyati.
32. Jamiyat haqida antik davr mutafakkirlarining qarashlari.
33. Jamiyat taraqqiyotining tarixiy shakllari tahlili.
34. Jamiyat bazisi tahlili .
35. Siyosiy plyuralizm tushunchasining mohiyati.
36. Jamoat tashkilotlari va ularning faoliyati.
37. Jamiyatning stratifikatsion nazariyalari tahlili.
38. Milliy o'zlik, milliy iftixor tushunchalarining mohiyati.
39. Jamiyat taraqqiyotida shaxsning o'rni va roli .
40. Sivilizatsiya tushunchasining mazmuni.
41. Ilmiy texnikaviy inqilob va uning jamiyat taraqqiyotiga ta'siri.
42. Abu Ali ibn Sinoning ijtimoiy qarashlari.
43. O'zbek modeli va uning o'ziga xos xususiyatlari.
44. Jamiyatni ilmiy boshqarish.
45. Siyosiy tashkilotlar va ularning jamiyat taraqqiyotiga qo'shayotgan hissasi .
46. Tizim va tizimli yondashuv tushunchasi.
47. Falsafa tushunchasining kelib chiqishi. Falsafa fani shakllanishining asosiy bosqichlari.

48. Dunyoqarashning mohiyati.
49. Borliq falsafaning predmeti. Borliq kategoriyasi.
50. Dialektika. Rivojlanish va o'zgarish tushunchasi
51. Dunyoqarashning tarixiy shakllari. Mif dastlabki dunyoqarash sifatida. Diniy dunyoqarash.
52. Olamning paydo bo'lishi va evolyutsiyasi. Insonning paydo bo'lishi va evolyutsiyasi.
53. Birlamchi va ikkilamchi tabiatning o'zaro mushtarakligi.
54. Haqiqat tushunchasi. Ob'ektiv haqiqat, mutlaq haqiqat, nisbiy haqiqat.
55. Qadimgi Sharq va G'arb falsafasining vujudga kelishi va rivojlanishining umumiy qonuniyatlari. Qadimgi SHarq va G'arb falsafasining o'ziga xosligi, betakrorligi, umumiy jihatlari va farqi.
56. Makon va vaqt borliqning fundamental shakllari. Falsafa tarixida makon va vaqt talqini.
57. Sabab va oqibat. Sabab tushunchasi. Sabab va oqibat dialektikasi.
58. Zaruriyat va tasodif. Zaruriyat va tasodif dialektikasi. Fatalizm. Imkoniyat va voqelik. Imkoniyatlarning turlari.
59. Fridrix Bekon va Tomas Gobssning falsafiy qarashlari.
60. Harakat tushunchasi. Harakat tiplari. Harakat shakllari.
61. Tushuncha tafakkur shakli sifatida.
62. Empirik va nazariy bilim : kuzatish, eksperiment, ilmiy dalillar. Fikrning hissiylikdan ratsionallikka harakati.
63. Yangi davr falsafasining rivojlanishidagi ijtimoiy-siyosiy sharoit.
64. Yangi davr G'arb va SHarq falsafasidagi asosiy muammolar. Nazariy bilim va uning shakllari
65. Ilmiy muammo, muammo va masala. Muammoli vaziyatning bilish jarayonidagi roli, gipoteza, tamoyillar, kategoriyalar, paradigmatlar.
66. Substansiya tushunchasiga turli yondoshuvlar.
67. O'rta asrlar yevropasida falsafiy tafakkurning rivojlanish xususiyatlari.
68. Substansiya muammosi. Substansiya va substrat tushunchasi. Falsafa tarixida substansiyaga monistik, dualistik, plyuralistik yondoshuvlar.
69. Intuitsiya va ijod. Falsafa tarixida intuitsiyaga munosabat. Intuitsiyaning bilishdagi roli.
70. XIX asr o'rtalari XX asr boshlarida mantiqning rivojlanishi. XX asrning o'rtalari va oxirida mantiq ilmining rivojlanishi.
71. O'rta asr Sharq falsafasi. Markaziy Osiyoda falsafiy fikrlar rivojlanishidagi ijtimoiy-siyosiy sharoit.
72. Dunyoning yaxlitligi va rang barangligi. Dunyo birligining fundamental asoslari. Dunyoning birligi haqidagi fan dalillari
73. Sistema, element, struktura. Sistemalarning o'ziga xos xususiyatlari.
74. Ijtimoiy vaqt. Makon va vaqtning harakatdagi materiyaga bog'liqligi.
75. Tabiat tushunchasi. Tabiat tushunchasining keng va tor ma'nosi. Falsafa tarixida tabiatga munosabat. Tabiat va jamiyatning o'zaro aloqadorligi.
76. Bilimning asosiy shakllari: kundalik amaliy bilim, Bilishda sub'ekt va ob'ektning o'zaro aloqasi. Bilish faoliyat turi sifatida. Bilishdagi qarama-qarshiliklar.
77. Isbotlash tushunchasi. Isbotlashning tarkibi: tezis, asoslar (argumentlar), isbotlash usuli. Bevosita va bilvosita isbotlash.
78. Universallik va yagonalik
79. Inson borlig'ining o'ziga xos xususiyatlari. Falsafa tarixida inson borlig'iga munosabat.
80. Mazmun va shakl.
81. Ijtimoiy axborot ijtimoiy –kommunikativ jarayonning asosiy omili. Ilmiy axborot yangi bilim qabul qilish shakli. Ma'naviy bilish faoliyatida bilimning informativligi xususiyatlari.
82. Harakatning abadiyligi. Harakat mutlaqligi va sokinlikning nisbiyligi.
83. Haqiqatni anglashda emotsiya, ideal, iroda, ishonch va shubhaning roli.
84. Mantiq — tafakkur shakllari va qonunlarini o'rganuvchi fan.
85. Tushunchalarning turlari. Yakka va umumiy tushunchalar.
86. Falsafa dunyoqarash shakli sifatida. Falsafaning predmeti va uning o'zgaruvchan karakteri.

87. XX asr voqeligi: Ekologik tanglik.
88. Asosiy falsafiy qonunlar.
89. Ijtimoiy rivojlanish va geografik muhit.
90. Metod va metodologiya tushunchasi.
91. Mafrifatparvarlik harakatida ijtimoiy masalalar.
92. Tushunish va tushuntirishning mutanosibliigi.
93. Tushuntirish ilmiy bilimni tushunish shakli sifatida. Tushuntirishda sub'ekt bilimining ahamiyati.
94. Tushuncha predmetlar sinfini aks ettiruvchi mantiqiy shakl sifatida.
95. Xulosa chiqarishning umumiy mantiqiy tavsifi.
96. Ijtimoiy ekologiya. Ekologik falokatlar tarixi.
97. Tafakkur va uning mohiyati. Tafakkur va borliqning birligi.
98. Bilishning empirik va nazariy darajalarini farqlash mezonlari.
99. Ijtimoiy gumanitar fanlar metodlarining o'ziga xos xususiyatlari.
100. XIX asr o'zbek falsafasi.
  101. Fanlar integratsiyasining ilmiy bilish informativ darajasi o'sishidagi roli. Ilmiy axborot integratsiyasining xususiyatlari.
  102. Tushunchalarni shakllantiruvchi mantiqiy usullar: tahlil, sintez, taqqoslash, mavhumlash (abstraksiyalash), umumlashtirish va boshqalar.
103. Tushunchalarning tilda ifoda qilinishi. Tushunchalarning bilishdagi ahamiyati
104. Fan dunyoqarash shakli sifatida. Falsafa va fanning mutanosibliigi, farqi. Ssiyentizm va antissiyentizm.
105. Axborot, axborotlashgan jamiyat, axborot texnologiyalari tushunchasi.
106. Axborot va informatsion vaziyat. Informatsion vaziyat elementlari. Axborot sub'ekti va ob'ekti. Informatsiyaning boshqaruv jarayon bilan aloqasi.
107. Yevropa mamlakatlarida nominalizm va realizm tarafdorlari o'rtasidagi umumiylik masalasi bo'yicha bahsning mantiqiy ahamiyati.
108. Dunyoqarashning intellektual, emotsional va ruhiy asoslari. Dunyoqarashning tuzilishi: dunyoni sezish, dunyoni idrok etish, dunyoni tushunish.
109. Makon va vaqtning umumiy xossalari:
110. Hissiy empirik va ratsional bilish birligi. Bilishning empirik va nazariy darajalarini farqlash mezonlari.
111. Deduktiv xulosa chiqarish. Deduktiv xulosa chiqarish tushunchasi.
112. Deduktiv xulosa chiqarishda xulosaning asoslardan mantiqan kelib chiqishining zaruriyligi.
113. Dinning psixologik, gnoseologik va siyosiy ildizlari.
114. Makon va vaqtga substansional va relyatsion yondashuvlar. Makon va zamonning dinamik va statik konsepsiyalari.
115. Xotira, xayol va tasavvur.
116. Empirik bilim va uning shakllari: kuzatish, eksperiment, ilmiy dalillar. Fikrning hissiylikdan ratsionallikka harakati.
117. XVIII asr yevropa falsafasining ma'rifiy xususiyatlari. Ontologik va gnoseologik muammolar. Fridrix SHelling va Fridrix Gegel falsafasi.
118. Falsafa tarixida substansiyaga monistik, dualistik, plyuralistik yondoshuvlar. Materialistik va idealistik monizm.
119. Miqdor o'zgarishlari va sifat o'zgarishlari dialektikasi. Sifat, miqdor, me'yor, xossa, sakrash, sakrashning turlari.
120. Inkorni-inkor. Inkorni inkorda vorisiylik
  121. Markaziy Osiyo falsafasining o'ziga xos xususiyatlari. Abu Nasr Forobiy ijodi.
122. Ongning tabiati. Ong va jonning tenglashtirilishi.
123. Ong haqidagi tasavvurlarning rivojlanishi.
124. Nazariy bilimlarning tushunchasi.

125. Fridrix Bekon va Tomas Gobssning falsafiy qarashlari. Makon va vaqtning umumiy xossalari:
126. Rene Dekart va Benidikt Spinoza ta'limoti.
127. Tushunish va uning bilish bilan o'zaro nisbati.
128. Xalqaro tashkilotlar va ularning jamiyatni barqarorlashtirishdagi ahamiyati.
129. An'anaviy, industrial, postindustrial jamiyatlar.
130. Jamiyat va uning taraqqiyoti haqida G'arb mutafakkirlarining qarashlari.
131. Tarixda shaxsning roli .
132. Tabiat va jamiyat, ularning o'zaro aloqadorligi.
133. Aholi tarixiy jarayonning zamini va sohibidir.
134. Moddiy ishlab chiqarishning mohiyati .
135. Yangi O'zbekistonda jamiyat ijtimoiy tarkibining o'zgarib borishi xususiyati .
136. Ishlab chiqarish kuchlari va munosabatlari .
137. Ijtimoiy ziddiyatlar va ularning jamiyat taraqqiyotiga ta'siri.
138. Qadriyatlar tushunchasining mohiyati.
139. Oila va uning jamiyat taraqqiyotiga ta'siri.
140. Bag'rikenglik va ijtimoiy taraqqiyot.
141. .Ijtimoiy voqelikni ilmiy bilishning mohiyati.
142. .Siyosiy partiyalar va jamoat tashkilotlari.
143. .Fuqarolik jamiyati tushunchasining mohiyati.
144. .Jamiyatning moddiy va ma'naviy hayoti.
145. Shaxs va uning ijtimoiy mohiyati .
146. .O'zbekistonda millatlararo munosabatlar.
147. .Jamiyat tabiatning tarkibiy qismi.
148. Harakatlar strategiyasi xalqaro ahamiyati.
149. .Ijtimoiy ong va uning darajalari.
150. Umumbashariy muammolar va ularning siyosiy yechimlari
151. Prezident SH. Mirziyoyevning BMT ning 72 assambleyasida so'zlangan ma'ruzaning mohiyati
152. Falsafa fani rivojlanish davrlari
153. Ijtimoiy falsafani o'rganish sub'ekti
154. Falsafa tarixida jamiyat va insonni bilishning necha asosiy metodi shakllangan
155. Ijtimoiy falsafaning nechta funktsiyasi mavjud uning tahlili
156. Ijtimoiy falsafa tarixi bosqichi va uning tahlili
157. Yunon faylasuda jamiyat
158. Ijtimoiy falsafaning mustaqil ilm sifatida
159. Ijtimoiy falsafani fan darajasi sharllanish bosqichlari
160. XX asrda falsafa fan rivoji.
161. Ijtimoiy falsafa taraqqiyotining ikkinchi bosqichi .
162. Ijtimoiy falsafada ochiq va yopiq jamiyat tushunchalari.
163. Ijtimoiy falsafa doirasidagi eng muhim muammolar tahlili
164. Fanning inson hayotida tutgan o'rni
165. Uyg'onish davri falsafasida ijtimoiy masalalar.
166. Inson haqidagi dastlabki falsafiy fikrlar, qarashlar.
167. Inson muammosi qanday nuqtai nazardan o'rganilgan
168. ijtimoiy falsafada "Fuqarolik jamiyati" tushunchasi
169. Respublikada siyosiy partiya faoliyati va jamiyat rivoji
170. O'zbekistonda millat va milliy munosabatlar
171. Jamiyatning ijtimoiy tarkibini tashkil etuvchi asoslar
172. Falsafa fanining tarkibiy qismi
173. Jamiyatni o'rganishning metodologik asoslari

174. Korruptsiya va korruptsiyaviy huquqbuzarlikning mohiyati, kelib chiqishi va uning asosiy ko'rinishlari.
175. Oliy Ta'lim sohasida korruptsiyaviy xavf-xatarlarni kelib chiqish sabab va omillarini
176. Korruptsiyaning : iqtisodiy, ijtimoiy, siyosiy va ma'naviy omillarini tahlil etish
177. Jamiyatda huquqiy ong va huquqiy madaniyatni yuksaltirish tizimini tubdan takomillashtirish to'g'risida PF-5618 son farmonni tahlili.
178. Korruptsiyaga qarshi kurashning tashkiliy asoslari.
179. Korruptsiyaga qarshi kurash sohasida davlat siyosatining asosiy yo'nalishlari - O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan belgilanishi va bu borada amalga oshirilayotgan islohotlar.
180. 2019 yil 27-mayda O'zbekiston Respublikasi Prezidentining O'zbekiston Respublikasida korruptsiyaga qarshi kurashish tizimini yanada takomillashtirish chora- tadbirlari PF- 5729 son Farmoni tahlil etish.
181. Korruptsiya va uning global xavfi.
182. .Estetik bilish va estetik qadriyatlar mutanosibligi2.Shaxs estetik ehtiyoji.
183. Ilmiy-texnikaviy taraqqiyotni insoniylashtirish va go'zallashtirishning estetik muammolari.
184. "Dunyoni go'zallik qutqaradi" shiorining global ahamiyati.
185. . Dialektikaning mazmun mohiyati va dialektika haqida faylasuflarning qarashla
186. Xususiy fan metodlari va falsafiy metodlarning o'xshash va farq qiladigan jihatlari.
187. Olamdagi umumiy aloqadorlikni ifodalovchi kategoriyalar: ayrimlik, xususiylik va umumiylik, mohiyat va hodisa, qonuniyat.
188. O'zbekistonda faoliyat ko'rsatayotgan diniy konfessiya va tashkilotlar.
189. Ma'rifiy islomni targ'ib etish - yoshlarni diniy mutaassiblik, aqidaparastlik va ekstremistik g'oyalardan muhofaza etishning oqilona yo'li.
190. O'zbekiston Respublikasida ekstremizm va terrorizm havfini oldini olishning huquqiy va tashkiliy asoslari
191. O'zbekiston Respublikasida vijdon erkinligi.
192. .Jamiyatga ilmiy-falsafiy yondashishning asosiy tomonlari.
193. Jamiyat taraqqiyotida uzluksizlik va uzluksizlik
194. Jamiyat taraqqiyoti jarayonida inson omilining ortib borishi.
195. Jamiyatning moddiy hayoti. Jamiyatning ijtimoiy tuzilishi
196. Yosh avlodni ma'naviy komillik, mustaqillikka sodiqlik ruhida tarbiyalashda falsafa fanining ahamiyati.
197. Alisher Navoiyning ijtimoiy falsafiy qarashlari
198. Rus falsafasi. (Plexanov G.V., Berdyaev N.A)
199. Ulug'bekning, Boburning ijtimoiy falsafiy qarashlari
200. Mirza Bedil va Boboraxim Mashrabning ijtimoiy falsafiy qarashlari

Kafedra mudiri:

f.f.d.prof. N.O.Safarova